

CARTEA DE CRĂCIUN

Această carte a apărut cu sprijinul Kulturrådet –
The Swedish Arts Council (Consiliul Artelor din Suedia).

Selma Ottiliana Lovisa Lagerlöf (20 noiembrie 1858, Mårbacka, regiunea Värmland, Suedia – 16 martie 1940, Mårbacka), supranumită regina literaturii suedeze, a fost prima femeie care a primit Premiul Nobel pentru Literatură (1909) și prima femeie în Academia Suedează (1914). Încă de la 15 ani și-a propus să devină scriitoare. În 1881 a plecat la Stockholm, unde a urmat cursurile unui liceu de fete, apoi școala pedagogică. Din 1885 până în 1895 a fost învățătoare la școala de fete din Landskrona. În această perioadă a scris *Gösta Berlings saga* (1891; *Povestea lui Gösta Berling*), care, după o primire destul de rece în Suedia, a ajuns să se bucure de succes în urma traducerii în daneză. Faima cucerită a ajutat-o să obțină o bursă și să călătorească (în Italia, Palestina), adunând astfel material pentru viitoarele cărți, printre care *Antikrists mirakler* (1897; *Minunile Anticristului*) și *Jerusalem* (1901; *Ierusalim*). În 1904 a publicat *Kristuslegender* (*Legende despre Isus*), care s-au bucurat de succes și continuă să fie reeditate în perioada Crăciunului. Și-a cucerit renumele internațional în primul rând datorită romanului în două volume *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* (1907; *Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia*), tradus în șaizeci de limbi. Extraordinarul talent de povestitoare pe care l-a dovedit în numeroase nuvele sau romane o înrudește, prin stil, cu scriitorul danez Hans Christian Andersen.

Selma Lagerlöf

CARTEA DE CRĂCIUN

Selecția textelor și traducere din suedeză de
Liliana Donose Samuelsson

Ilustrații de
Ilon Wikland

HUMANITAS
junior

Notă asupra ediției

Povestirile acestei ediții în limba română au fost culese din următoarele volume:

Kristuslegender, Albert Bonniers Förlag, Stockholm, 1904 („Noaptea sfântă“, „Viziunea împăratului“, „Fântâna Magilor“, „Fuga în Egipt“, „Mă răcinarul cu gât roșu“, „Dumnezeu și Sfântul Petru“)

Julberättelser, Albert Bonniers Förlag, Stockholm, 1938 („Prințesa din Babilon“, „Pacea Domnului“, „Dimineța de Crăciun“, „Craniul“, „Cele șapte păcate de moarte“, „Cursa de șoareci“)

Från skilda tider (vol. 2), Albert Bonniers Förlag, Stockholm, 1945 („Cartea de Crăciun“)

Liliana Donose Samuelsson

Cartea
de Crăciun

Suntem în seara de ajun. Stăm cu toții la masa întinsă din Mårbaka. Tata la un capăt al mesei, mama la celălalt.

E și unchiul Wachenfeldt – el are locul de onoare lângă tata, la dreapta lui. Apoi, mătușa Lovisa, Daniel, Anna, Gerda și cu mine. Eu și Gerda stăm ca întotdeauna de-o parte și de alta a mamei, fiindcă suntem cele mai mici. Revăd totul cu ochii minții.

S-au servit deja și peștele desărat, pregătit la cuptor, și budinca de orez, și foietajele. S-au strâns farfuriile, lingurile, cuțitele și furculițele, dar nu și fața de masă, nici cele două lumânări duble, făcute în casă, care ard încă în sfeștnice. În jurul lor mai sunt solnița, zaharnița, oliviera și o carafă mare din argint, plină până sus cu bere de Crăciun. Așadar, am terminat de mâncat și ar trebui să ne sculăm de la masă, dar nu, rămânem pe locurile noastre și așteptăm împărțirea darurilor.

Nicăieri prin împrejurimi nu se împart darurile de Crăciun la masă, după budinca de orez. Dar asta-i

un obicei vechi la Mårbacka, și nouă așa ne place. Nimic nu se compară cu așteptarea asta, oră de oră, toată seara Ajunului, când știi că urmează lucrul cel mai minunat. Pentru noi, timpul trece încet, foarte încet, dar suntem siguri că ceilalți copii, care și-au primit deja darurile la ora șapte sau opt, n-au simțit chiar atâta plăcere ca noi acum, când a sosit, în fine, momentul mult așteptat.

Ochii ne strălucesc, obrajii ne sunt îmbujorați și mâinile ne tremură când se deschide ușa și intră cele două slujnice deghizate în țapi*, cărând din greu până la scaunul mamei două coșuri mari, pline cu pachete.

După aceea, mama ridică fără mare grabă pachet după pachet. Citește numele destinatarului, descifrează anevoie dedicația în versuri și trimite apoi pachetele din mână în mână.

Primele secunde, atâta cât ne trebuie să rupem sigiliul și hârtia, aproape că nu scoatem nici un sunet. Dar îndată se aude strigătul încântat al fiecăruia. Și pe urmă, vorbim, râdem, privim atent dedicațiile, ne comparăm darurile și nu ne mai încăpem în piele de bucurie.

* În Suedia, țapul de paie, de diferite dimensiuni, este o decorațiune tradițională de Crăciun. Are origini păgâne, simbolizând forțele fertilității și spiritele vegetației. În trecut, darurile de Crăciun puteau fi împărțite de persoane deghizate în țapi. (*N.t.*)

De Ajunul la care mă gândesc acum, tocmai împlinisem zece ani. Aștept acolo la masă, nemai-pomenit de încordată. Știu bine, foarte bine, ce-mi doresc. Nu materiale frumoase de rochii, sau dantelării, sau broșe, sau patine, sau pungi cu bomboane. Altceva, cu totul altceva. De-ar da Domnul să fi avut careva ideea să-mi ofere exact ce vreau eu!

Din primul pachet pe care-l desfac iese la iveală o cutie de lucru, și pricep imediat că-i de la mama. Are o mulțime de mici compartimente, în care a pus un pachetel cu ace de cusut, un ghem de lână de stopat, o jurubiță de mătase neagră, ceară și ață. Mama vrea, desigur, să nu uit c-ar trebui să-mi dau silința să fiu mai bună la cusut, în loc să mă gândesc tot timpul la citit.

De la Anna primesc o perniță brodată pentru acele de cusut, extraordinar de frumoasă, care intră perfect într-unul din compartimentele cutiei de lucru. Mătușa Lovisa îmi dă un degetar din argint, și Gerda un tipar cu litere brodate, ca să-mi pot însemna ciorapii și batistele.

Aline și Emma Laurell au plecat acasă la Karlstad, dar tot s-au gândit la mine și la ceilalți, și ne-au pregătit daruri. De la Aline primesc o foarfecă pentru brodat, pusă într-un toc pe care l-a făcut chiar ea dintr-un clește de homar și o bucată de mătase. Și de la Emma, un arici micuț din lână roșie, cu țepi din ace cu gămălie.

Toate darurile astea sunt teribil de drăguțe, dar încep să mă neliniștesc. Enorm de multe lucruri pentru cusut. Ce-ar fi chiar să nu primesc ce vreau eu!

Uite, vreau să vă mai spun că la Mårbacka regula e că în seara de Crăciun, când mergem la culcare, avem voie să tragem o măsuță lângă pat, să aprindem acolo o lumânare și pe urmă, lungiți sub plapumă, să citim cât ne pofteste inima. Asta-i cea mai grozavă dintre toate plăcerile Crăciunului. Ce poate fi mai plăcut decât să stai în pat cu o carte interesantă primită în dar de Crăciun, o carte pe care n-ai mai văzut-o niciodată și de care nici ceilalți din casă n-au auzit, și să știi că ai voie să citești pagină după pagină până ți se închid ochii? Dar ce-am să fac în noaptea asta de Crăciun dacă nu primesc nici o carte?

La asta mă gândesc eu în timp ce deschid toate pachetele cu lucruri de cusut. Simt că-mi ard urechile și că-i vorba de un complot. Ce-ar fi să nu primesc nici o carte!

Daniel îmi dă un ac de croșetat, elegant, din os, Johan un mosorel drăguț pentru resturile de ață, și ultimul pachet e unul mare de la tata. E un gherghef pe care l-a comandat la tâmplarul acela iscusit din Askersby. Ghergheful, spune tata, e aidoma celui la care lucra sora lui când erau copii.

— Ce croitoreasă grozavă o să fii, cu toate lucrurile astea frumoase pe care le-ai primit, spune mama.

Ceilalți râd de nu mai pot. Se vede limpede pe mine că nu sunt prea încântată de darurile pe care

mi le-au dat, iar ei își închipuie cu siguranță că mi-au tras o păcăleală zdravănă.

Împărțirea darurilor se apropie de sfârșit și tot ce era de primit, am primit. N-am la ce să mai sper.

Mătușa Lovisa a primit un roman și două almanahuri – *Svea* și *Nornan* – și o să-mi vină și mie rândul să le citesc, dar mai întâi trebuie să le termine mătușa. Ei, asta e, nu-i ușor să te arăți vesel și mulțumit.

Când mama ridică ultimul pachet din coș, văd eu după cum arată, e o carte. Bineînțeles că nu-i pentru mine. Parcă s-au vorbit cu toții să nu capăt nici o carte.

Cu toate astea, pachetul îmi e adresat mie, și când îmi ajunge în mână simt imediat că este o carte. Mă fac toată roșie de bucurie și, nerăbdătoare, strig în gura mare să-mi dea cineva o foarfecă și tai sforicelele. Rup hârtia în mare viteză și-mi apare în fața ochilor o cărticică neînchipuit de frumoasă – o carte de povești. Înțeleg asta după imaginile de pe copertă.

Simt că toată lumea din jurul mesei e cu ochii pe mine. Știu ei, de bună seamă, că e darul cel mai iubit din toate câte am căpătat, singurul de care mă bucur cel mai mult.

— Ce carte ai primit? întreabă Daniel aplecându-se peste umărul meu.

Deschid cartea la pagina cu titlul și înțepenesc. Mă uit fix și nu pricep nici un cuvânt.

— Ia să văd! zice Daniel și citește: *Nouveaux contes de fées pour les petits enfants par Mme la comtesse de Ségur*.

Daniel închide cartea și mi-o dă înapoi.

— E o carte de povești în franceză, spune el. Acum o să ai cu ce să te distrezi.

Până acum, am făcut franceza un semestru cu Aline Laurell, dar acum, când iau cartea în mână și o răsfoiesc, nu înțeleg o iotă.

Să primesc o carte în franceză e aproape mai rău decât să nu primesc nici una. Încerc să-mi stăpânesc lacrimile. Dar din fericire descopăr o ilustrație pe una dintre paginile din interiorul cărții.

O prințesă încântătoare stă într-o șaretă trasă de doi struți. Pe unul din ei călărește un paj cu blazon brodat pe haină și pălărie cu pene. Prințesa are mâneci bufante și jabou. Struții au panase înalte și hamurile sunt făcute din lanțuri late de aur. Totul e de o frumusețe fără seamăn.

Răsfoiesc mai departe și dau peste o bogăție de ilustrații cu prințese mândre, regi falnici, cavaleri înarmați, zâne minunate, vrăjitoare hidoase și palate fantastice – o minunăție.

Toată noaptea de Crăciun stau în pat și privesc imaginile din carte, mai ales pe cea dintâi, cu struții. Mă distrez așa multe ore în șir.

În prima zi de Crăciun, după ce ne întoarcem de la utrenie, îmi scot un mic dicționar francez și mă apuc de învățat.

E greu. N-am făcut franceza decât după metoda Grönlund. Dacă în poveștile astea s-ar vorbi de „pălăria mică a omului mare” sau de „umbrela verde a

bunului tâmplar“, atunci aş înţelege, dar cum să fac faţă unui text lung în franceză?

Cartea începe așa: *Il était une fois un roi*. Ce înseamnă asta? Mi-a luat cu siguranță o oră să pricep că se traduce cu: „A fost odată un rege.“

Dar desenele mă captivează. Trebuie neapărat să aflu despre ce e vorba. Încerc să ghicesc, caut în dicționar și avansez rând după rând.

Când se termină vacanța de Crăciun, constat că frumoasa cărticică de povești m-a învățat mai multă franceză decât ar fi reușit Aline Laurell și metoda Grönlund în câțiva ani de zile.

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i>	5
Cartea de Crăciun	7
Fuga în Egipt	17
Dumnezeu și Sfântul Petru	27
Prințesa din Babilon	43
Cursa de șoareci	51
Noaptea sfântă	69
Viziunea împăratului	83
La Nazaret	95
Craniul	103
Pacea Domnului	119
Dimineața de Crăciun	139
Cele șapte păcate de moarte	149
Fântâna Magilor	161
Mărăcinarul cu gât roșu	175